

Päätös vaatimukseen luonnonsuojelulain (9/2023) 126 §:n mukaisen pakkokeinonkäytöstä

1 Vireillepanija

Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjois-Pohjanmaan piiri ry

2 Asian vireilletulo

25.2.2026

3 Asian käsittely

3.1 Vireillepanon käsittely

Vireillepanijat ovat 25.2.2026 jättäneet Lupa- ja valvontavirastolle vaatimuksen kieltää metsänkäyttöilmoituksessa 1-2026-15479 ilmoitetut hakkuut lainvastaisina. Kyse on Pyhäjärven kaupungissa valtion maalla sijaitsevasta Iso Asikkämäki -nimisestä kohteesta kiinteistöllä 626-893-10-1. Vireillepanijat katsovat, että metsänkäyttöilmoitus on myös ennallistamisasetuksen (2024/1991) 4 artiklan, luettuna yhdessä varovaisuusperiaatteen kanssa, vastainen.

Vireillepanijoiden mukaan kiinteistöltä 626-893-10-1 on kartoitustietoa Natura-luontotyyppistä boreaaliset luonnonmetsät. Kartoitustieto ja alueen lajihavainnot on esitetty vireillepanon liitteenä. Kartoitustiedon mukaan metsänkäyttöilmoituksen 1-2026-15479 kuvat 27 ja 36 ovat boreaalista luonnonmetsää lukuun ottamatta kuvion 27 pohjoiskoillisinta osaa.

Vireillepanijat katsovat, että metsänkäyttöilmoituksen kohteena olevat hakkuut ovat ennallistamisasetuksen 4 artiklan 1, 8, ja 17 kohtien sekä 14 artiklan vastaisia. Vireillepanijan mukaan esimerkiksi ennallistettavaa alaa ei saa valita vapaasti ja edellä mainituista artikloista johtuen boreaalista luonnonmetsää sisältävää kohdetta ei ole mahdollista hakata hakkuuilmoitukseen pohjautuen rikkomatta ennallistamisasetuksen velvoitteita tilanteessa, jossa tarkoitettuja Natura-luontotyyppiä ei ole luokiteltu tilan osalta tai ennallistettavia alueita ei ole määritetty parhaaseen käytettävissä olevaan tietoon ja tuoreimpaan tieteelliseen näyttöön perustuen.

Vireillepanijoiden mukaan ei ole osoitettu, etteikö nyt hakkuuilmoituksen alaisina oleviin boreaalisiin luonnonmetsiin sisälly alueita, jotka on ennallistamisasetuksen mukaan ennallistettava. Yhdessä kansainvälisoikeudellisen, unionioikeudellisen ja kansallisen oikeuden mukaisen varovaisuusperiaatteen kanssa luettuna ei voi olla niin, että mahdollisesti unioniasetustasoisten velvoitteiden kohteena olevat kohteet hävitetään hakkaamalla ennen kun on selvitetty, tuleeko ne ennallistaa tilanteessa, jossa tilannetta keskeisesti ohjaavaa asiakirjaa, kansallista ennallistamissuunnitelmaa ei ole vielä hyväksytty, ja jossa joka tapauksessa on niin, että 90 % luontotyyppistä tulee ennallistaa. Merkittävän heikentämisen kieltö koskee sekä hyvässä tilassa olevaa luontotyyppiä esiintymää että sellaista esiintymää, joka ei vielä ole ennallistamistoimenpiteiden kohteena ja joka ei ole hyvässä tilassa.

Lisäksi vireillepanija katsoo, että metsänkäyttöilmoitukset ovat ennallistamisasetuksen 4 artiklan 11 ja 12 kohtien vastaisia eivätkä saman artiklan 14 ja 15 kohtien poikkeukset vaatimuksista sovellu tapaukseen. Vireillepanijat katsovat, ettei ole selvitetty, missä tilassa vireillepanon mukainen Natura-luontotyyppiesiintymä on.

Heikentämättömyysvelvoitetta ei ole mahdollista täyttää, mikäli vireillepanon alaisella hakkuuilmoituksella saadaan hävittää tai heikentää luontotyyppiesiintymää selvittämättä, mikä sen tila on. Mikäli sen tila on hyvä, esiintymää ei saa heikentää. Mikäli esiintymän tila on hyvää huonompi, tulee selvittää, kuuluuko esiintymä asetuksen 4 artiklan 8 kohdan mukaisesti välittömästi ennallistettaviin kohteisiin. Preambulan 37 mukaan myöskään tällaista hyvää huonommassa tilassa olevaa esiintymää ei tule heikentää, jotta ei vaikeuteta tulevia ennallistamistoimenpiteitä. Luonnonsuojeluviranomaisen tulee estää ennallistamisasetuksen vastaisten hakkuuiden toteuttaminen, jotka muodostuvat samalla luonnonsuojelulain 128 §:n mukaiseksi luonnon tuhoutumiseksi ja luonnonarvojen heikentymiseksi, joka ei ole merkitykseltään vähäinen.

Vireillepanijat katsovat myös, että kun kyse on ennallistamisasetuksen tarkoittamasta Natura-alueiden ulkopuolisesta Natura-luontotyyppiesiintymän alueesta ja asetuksen 4 artiklan 14 ja 15 kohdissa sekä 6 ja 7 artikloissa on lueteltu poikkeukset heikentämättömyysvelvoitteesta, tätä luetteloa on arvioitava tyhjentävänä. Vireillepanija katsoo, että vireillepanon alaisessa hakkuuilmoituksessa ei ole kyse mistään luettelon tilanteesta, eikä näin ole väitettykään. Heikentämättömyysvelvoite koskee siis hakkuuilmoituksen kohdetta.

Vireillepanijat katsovat, että metsänkäyttöilmoitusten kohteena olevat hakkuut ovat varovaisuusperiaatteen vastaisia. Vireillepanijan mukaan selvitysten vielä uupueessa siitä, mitkä Natura-luontotyyppien alueet valitaan ensin ennallistettaviksi ja mitkä alueet ovat hyvässä tilassa olevia luontotyyppiesiintymiä, on varovaisuusperiaatteen mukaista olla sallimatta toimintaa, joka todennäköisesti muodostuisi luonnonsuojelulain ja EU-luonnonsuojeluvälvoitteiden vastaiseksi heikentämättömyysvelvoitteen, sopivien alueiden tieteelliseen tietoon pohjautuvan valitsemisen tai ennallistamisasetuksen tavoitteiden saavuttamisen vaarantamisen kautta. Tämän lisäksi vireillepanossa todetaan, että Lupa- ja valvontavirastolla on velvollisuus valvoa luonnonsuojelulain ja vireillepanossa esiin nostetun unionioikeuden toteutumista.

3.2 Toiminnanharjoittajan kuuleminen

Vireillepanon johdosta Lupa- ja valvontavirasto on 16.3.2026 päivätyllä kirjeellä varannut mahdollisuuden Metsähallitus Metsätalous Oy:lle hallintolain 34 §:n mukaiselle kuulemiselle. Metsähallitus Metsätalous Oy on toimittanut Lupa- ja valvontavirastolle vastauksen 1.4.2026. Vastauksessa todetaan ennallistamisasetuksesta muun ohella seuraavaa:

MH MT Oy toteaa, että ennallistamisasetus jättää jäsenvaltioille liikkumavaraa asetuksen täytäntöönpanossa. Tämä tarkoittaa sitä, että vaikka asetusta itsessään on voimassa, tulee asetuksen toimeenpanoa varten laatia kansallinen ennallistamissuunnitelma, jossa muun

muassa määritetään keinot asetuksen tavoitteiden saavuttamiseksi. MH MT Oy on mukana kansallisen ennallistamissuunnitelman valmisteluryhmissä.

MH MT Oy toteaa, että se toimii huolellisesti ja noudattaa toiminnassaan voimassa olevia lakeja ja muita säädöksiä, PEFC-sertifiointia, MH MT Oy:n Ympäristöopasta sekä MH MT Oy:n metsänhoito-ohjetta. MH MT Oy ei toimi vastoin ennallistamisasetusta, sillä ennallistamissuunnitelma on vasta kansallisessa valmistelussa, eikä lopullisia asetuksen asettamia velvoitteita vielä tiedetä, koska niitä ei ole vielä määritelty. Näin ollen esitetty väite ennallistamisasetuksen vastaisuudesta on ennenaikainen ja vaatimus hakuiden kieltämisestä perusteeton.

Varovaisuusperiaatteesta todetaan muun ohella seuraavasti:

Vireillepanijan mukaan varovaisuusperiaate edellyttää puuttumista epävarmoihin ympäristöön kohdistuviin uhkiin, vaikka varmaa tieteellistä näyttöä haittojen syntymisestä tai niiden vakavuudesta ei vielä olisi. Yksittäinen metsänkäyttöilmoitus ei edes teoriassa voi merkitä luonnonsuojelulain (9/2023, jatkossa LSL) 7 §:ssä tarkoitettua biologisen monimuotoisuuden merkittävää vähenemistä tai häviön uhkaa. Varovaisuusperiaatteen soveltaminen edellyttää konkreettista ja tapauskohtaista arviota nimenomaan merkittävän ja laadullisesti vakavan uhan olemassaolosta. Pelkkä yleinen epävarmuus tai viittaus laajempaan biodiversiteettikehitykseen ei täytä tätä kynnystä. Huomioiden ennallistamisasetuksen luonne ja sen lisäksi asetuksen kansallisen täytäntöönpanon keskeneräisyys, jää varovaisuusperiaatteen soveltuvuus tältäkin osin tulkinnanvaraiseksi.

Nyt kysymyksessä oleva metsänkäyttöilmoitus koskee yksilöityä ja rajattua toimenpidettä, jolla ei ole sellaisia ainutlaatuisia uhanalaisten lajien esiintymiä tai muutoinkaan yksittäisiä lajiesiintymiä, joiden perusteella voitaisiin arvioida kyseessä olevan luonnon monimuotoisuuden merkittävän vähenemisen tai häviämisen uhka.

Metsänkäyttöilmoitukseen kuuluvat toimenpiteet on inventoitu vasten valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaisia kansallisia vanhojen metsien kriteerejä sekä luonnontilaisten metsien määritelmää. Mikään ilmoitukseen kuuluvista toimenpiteistä ei täytä näitä kriteerejä tai määritelmää. MH MT Oy on huolellisesti kartoittanut luontokohteita ja monimuotoisuudelle arvokkaita rakennepiirteitä sekä alueen lajistoa.

Kansallinen ennallistamissuunnitelma on vasta valmisteilla, eikä Natura-verkoston ulkopuolisille alueille ole vielä määritelty boreaalisen luonnonmetsän kriteerejä, jolloin ei voida katsoa, että metsänkäyttöilmoituksen toimenpiteet täyttäisivät nämä, vielä valmistelussa olevat kriteerit. Varovaisuusperiaatetta ei voida tässä asiassa käyttää perusteena metsänkäyttöilmoituksessa esitettyjen toimenpiteiden rajoittamiselle. Varovaisuusperiaate ei oikeuta siirtämään tai estämään tavanomaista metsänkäyttöä ilman konkreettista, kohdekohtaista ja objektiivisesti perusteltua riskinarviota.

Lisäksi MH MT Oy viittaa vastauksessaan suhteellisuusperiaatteeseen, josta säädetään hallintolain 6 §:ssä. MH MT Oy korostaa, että varovaisuusperiaatteen tai ennalta varautumisen periaatteen soveltaminen siten, että MH MT Oy määrättäisiin lopettamaan hakkuutoimintansa ennen kuin kansallisen ennallistamissuunnitelman sisältö on päätetty

ja ennen kuin ennallistamissuunnitelma on voimassa, ei ole suhteellisuusperiaatteen mukaista, eikä vastaisi myöskään ennallistamisasetuksen tarkoitusta, jossa nimenomaisesti on jätetty kansallisten toimenpiteiden varaan määritellä ennallistamisasetuksen täytäntöönpanotoimet. Suhteellisuusperiaate rajoittaa laajentavaa varovaisuusperiaatteen tulkintaa, ja suhteellisuusperiaate tulee huomioon otavaksi myös viranomaisen päätöksenteossa.

Luonnonsuojelulain 128 §:n soveltamisalasta MH MT Oy toteaa lisäksi, että pykälän mukainen erityinen vireillepano-oikeus on tarkoitettu luonnonsuojelulain tai sen nojalla annettujen säännösten ja päätösten vastaisten toimenpiteiden kieltämiseen. Näin ollen pykälän sanamuoto jättää tulkinnanvaraiseksi sen, voiko kyseenomaista pykälä ylipäätään tulla sovellettavaksi Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjois-Pohjanmaan piiri ry:n LVV:lle lähettämään asiakirjaan.

Lajien huomioimisesta toimenpidesuunnittelussa todetaan muun ohella seuraavaa:

MH MT Oy on tehnyt lajistoinventoinnin Iso Asikkamäen alueelle kesä-heinäkuussa 2022 ja päivittänyt samalla alue-ekologista verkostoa. Lajihavaintojen pohjalta koko Iso Asikkamäen alue on rajattu osaksi alue-ekologista verkostoa monimuotoisuuden erityisalueena, jolla voidaan tehdä lajiston huomioivaa metsäkäsittelyä. Lisäksi alueen rakennepiirteiltään edustavimmat ja lajistollisesti merkittävimmät osa-alueet on rajattu metsätaloustoiminnan ulkopuolelle luontokohteena tai lajisto esiintymänä. Iso Asikkamäen metsänkäyttöilmoituksen toimenpidekuviot sijoittuvat em. monimuotoisuuden erityisalueelle, ja niille sijoittuvat lajihavainnot huomioidaan konetyövaiheessa kierrettävinä ja säästettävänä kohteina.

Iso Asikkamäen metsänkäyttöilmoitukseen kuuluvat toimenpiteet ovat hoidettua 100-vuotiasta talousmetsää, ja toimenpidealueiden puusto on harvennettu sekä kasvatuslannoitettu vuosien 2001–2002 aikana. Alueen erityispiirteinä on vahojen palaneiden kantojen määrä, ja tehdyistä lajihavainnoista 85 % on palo- ja kelokantojen lajeja. Pitkälle lahonneita kelomaapuita on siellä täällä, mutta varsinaisia lahoppukeskittyymiä ei ole ja lahoppuun kokonaistilavuus jää pieneksi.

Lajistollisesti merkittävimmät osa-alueet on rajattu metsätaloustoiminnan ulkopuolelle. Nämä alueet käsittävät muun vaateliaan lajiston, kuten kantoraippasammaleen niukat esiintymät, ja tähän rajaukseen on säilytetty myös merkittävimmät muiden palokanto- ja kelolajien esiintymät/esiintymätihentymät sekä merkittävä osa alueen kelomaapuuista, aiheet sekä haavat sekä raidat.

MH MT Oy:n näkemys on, että metsien käsittelyn toimenpiteet sekä palo- ja kelokantojen lajiesiintymät voidaan yhteensovittaa turvaamalla lajien edellyttämät elinympäristöresurssit eli kannot toimenpiteitä toteutettaessa. Tämä, yhdessä aiemmin kuvatussa muun uhanalaisen lajiston huomioimisen kanssa, turvaa riittävällä tavalla alueen lajistoarvojen säilymisen.

3.3 Vireillepanijan vastine toiminnanharjoittajan kuulemisesta

Lupa- ja valvontavirasto on toimittanut vireillepanijoille vastinepyynnön Metsähallitus Metsätalous Oy:n antamasta lausunnosta vireillepanoon. Vireillepanijat ovat toimittaneet Lupa- ja valvontavirastolle vastineen 23.4.2026. Vireillepanijat uudistavat ennallistamisasetuksen ((EU) 2024/1991) ja varovaisuusperiaatteen osalta lausumansa vaatimukset. Vastineessa todetaan muun ohella seuraavaa:

Heikentämättömyysveloitteen osalta vireillepanijat katsovat, että ennallistamisasetus on tullut voimaan 18.8.2024. Milloin asetuksessa ei ole annettu sen velvoitteille muuta voimaantulohetkeä, on sanamuodon mukaisen laintulkinnan mukaan lähdeittävä siitä olettamasta, että lain velvoitteet ovat tulleet voimaan 18.8.2024.

Vireillepanijan mukaan heikentämättömyysvelvoite rajoittaa metsänkäyttöilmoituksen mukaisten hakkuiden toteuttamista jo ennen kansallisen ennallistamissuunnitelman valmistumista. Heikentämättömyysveloitetta koskevien artiklojen 4(11) ja 4(12) tulkitaan soveltuvan eri ajankohtina riippuen alueen tilasta. Kohta 4(11) koskee komission ohjeen mukaan niitä alueita, jotka eivät ole olleet hyvässä tilassa kun ennallistamisasetus on tullut voimaan 18.8.2024, kun taas kohta 4(12) koskee niitä alueita, jotka ovat olleet hyvässä tilassa ennen kuin ennallistamisasetus on tullut voimaan. Kohdan 4(12) voidaan katsoa tulevan voimaan kun kansalliset ennallistamissuunnitelmat on julkaistava, eli kahden vuoden kuluttua asetuksen voimaantulosta elokuussa 2026.

Vireillepanijat viittaavat Suomen luontotyyppiraportointiin, jonka mukaan boreaalinen luonnonmetsä on valtakunnallisesti epäsuotuisassa ja heikkenevässä tilassa. Näissä oloissa on katsottava, että nyt puheena olevat alueet ovat asetuksen 4(11) tarkoittamia ei hyvässä tilassa olevia alueita, jollei Metsähallitus osoita nyt metsänkäyttöilmoituksen alaisten alueiden olevan hyvässä tilassa. Tällöin heikentämättömyysvelvoite tulisi näiden alueiden osalta voimaan elokuussa 2026. Tässäkin tapauksessa vireillepanijat katsovat, että ennallistamisasetuksen muut velvoitteet luettuna yhdessä varovaisuusperiaatteen kanssa estävät metsänkäyttöilmoituksen mukaiset hakkuut.

Vireillepanijat tuovat esille, että Metsähallituksen viittaamat kansalliset vanhojen ja luonnonmetsien kriteerit ovat eri asia, kun unionioikeudessa luontodirektiivin (92/43/ETY, annettu 21. päivänä toukokuuta 1992) antamisesta lähtien vakiintunut boreaalisen luonnonmetsän käsite. Boreaalinen luonnonmetsä on Natura -luontotyyppi, jonka tunnistamisen kriteerit on annettu komission manuaalissa ja sittemmin kansallisissa oppaissa.

Vireillepanijoiden mukaan myöskään MH MT Oy:n Ympäristöoppaan luontokohdekriteereillä, sertifikaattikriteereillä tai muullakaan Metsähallituksen omalla luontotyöllä ei ole käsillä olevassa asiassa merkitystä, koska kyse on erityisistä, EU-oikeudesta sisältönsä saavasta luontotyypistä. Boreaalisen luonnonmetsän määritelmää ei voida muuttaa kansallisesti, koska määritelmä on sama koko unionissa, eikä Natura-alueiden sisä- ja ulkopuolella luontotyypille ole eri määritelmiä.

Vireillepanijat eivät vaadi MH MT Oy:tä lopettamaan hakkuutoimintaansa. Vireillepanijat vaativat, että MH MT Oy noudattaa voimassa olevaa lakia täysimääräisesti, myös siinä tapauksessa, että se edellyttää pidättäytymään joistakin hakkuista ja selvittämään metsänkäyttöilmoituksen käsittävän alueen luontoarvot lain vaatimusten mukaisesti. Lupa- ja valvontavirasto vireillepanijat vaativat niin ikään selvittämään, onko metsänkäyttöilmoitusten kattamat alueet lain puitteissa käsiteltävissä ilmoituksissa tarkoitetuilla tavoilla siten, ettei unionioikeudellisia velvoitteita rikota vai ei.

4 Lupa- ja valvontaviraston ratkaisu

Lupa- ja valvontavirasto ei rajoita metsänkäyttöilmoituksessa 1-2026-15479 ilmoitettuja hakkuita luonnonsuojelulain 126 §:n nojalla

5 Perustelut

5.1 Sovellettavat säännökset

Luonnonsuojelulain 7 §:n mukaan tämän lain tai sen nojalla annetun asetuksen mukaisessa päätöksenteossa kiinnitetään huomiota luonnon monimuotoisuuden merkittävän vähenemisen tai häviämisen uhkaan, vaikka siitä ei olisi olemassa varmistettua tieteellistä tietoa.

Luonnonsuojelulain 9 §:n 2 momentin mukaan Lupa- ja valvontavirasto edistää luonnon monimuotoisuuden suojelua ja kestäväää käyttöä sekä maiseman suojelua, vastaa tässä laissa sille säädetyistä viranomaistehtävistä, valvoo tämän lain säännösten noudattamista ja käyttää luonnonsuojelun yleisen edun puhevaltaa sekä tukee mahdollisuuksien mukaan kunnan toimintaa toimialaansa kuuluvissa asioissa.

Luonnonsuojelulain 74 §:n mukaan rauhoitettua kasvia, sen osaa tai siemeniä ei saa poimia, kerätä, leikata irti, ottaa juurineen eikä hävittää. Rauhoitussäännöksiä kasvilajeista sovelletaan myös sieniin ja sienilajeihin luonnonsuojelulain 68 §:n 3 momentin mukaisesti.

Luonnonsuojelulain 75 §:n 1 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää uhanalaiseksi lajiksi sellainen luonnonvarainen eliölaji, jonka riski hävitä luonnosta on Suomessa esiintyvien lajien kansallisen uhanalaisuuden arvioinnin perusteella vähintään korkea. Häviämiskäsi arvioidaan perustuen parhaaseen saatavilla olevaan tietoon eliölajin populaation tai levinneisyys- ja esiintymisalueen koosta, muutoksista, pirstoutumisesta ja jatkuvasta taantumisesta tai häviämiskäsin määrällisen analyysin perusteella.

Luonnonsuojelulain 76 §:n mukaan viranomaiset ottavat uhanalaiset eliölajit huomioon asianomaisen lain mukaisessa lupaharkinnassa tai kaavoitusta koskevassa päätöksenteossa noudattaen muussa lainsäädännössä luontoarvojen turvaamisesta erikseen säädettyä.

Luonnonsuojelulain 126 §:n 1 momentin mukaan, jos joku lyö laimin luonnonsuojelulain tai sen nojalla annettujen säännösten ja päätösten noudattamisen tai ryhtyy niiden vastaiseen toimeen, Lupa- ja valvontavirasto voi kieltää asianomaista jatkamasta tai toistamasta tekoa tai laiminlyöntiä ja sakon tai keskeyttämisen uhalla velvoittaa hänet määräajassa poistamaan oikeudenvastaisen tilan tai korjaamaan laiminlyönnin taikka asettaa uhan, että tarpeelliset toimenpiteet teetetään asianomaisen kustannuksella. Lupa- ja valvontaviraston päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomainen toisin päättä. Luonnonsuojelulain 128 §:ssä säädetään erityisestä vireillepano-oikeudesta. Lainkohdan 1 momentin mukaan haittaa kärsivällä henkilöllä on oikeus saattaa 126 §:ssä tarkoitettu asia vireille Lupa- ja valvontavirastossa, jos vireillepanon tarkoituksena on estää luonnon tuhoutuminen tai luonnonarvojen heikentyminen, joka ei ole merkitykseltään vähäinen, tai käynnistää luontovahingon korjaaminen. Sama oikeus on 134 §:n 4 momentissa tarkoitettulla rekisteröidyllä yhteisöllä toiminta-alueellaan ja kunnalla. Lainkohdan 2 momentin mukaan erityisen vireillepanon mukainen asia on ratkaistava kiireellisenä. Luonnonsuojelulain muutoksenhakua koskevan 134 §:n 4 momentin mukaan valitusoikeus on niillä, joiden oikeutta, velvollisuutta tai etua asia saattaa koskea. Muissa kuin korvausta, tukea, avustusta tai vapaaehtoisen hyvittämisen korvaavuutta koskevasta päätöksestä valitusoikeus on myös asianomaisella kunnalla ja toiminta-alueellaan sellaisella rekisteröidyllä paikallisella tai alueellisella yhteisöllä, jonka tarkoituksena on luonnon- tai ympäristönsuojelun edistäminen.

5.2 Vireillepanijan vireillepano-oikeuteen liittyvät näkökohdat

Luonnonsuojelulain 128 §:n mukaan oikeus erityiseen vireillepanoon on 134 §:n 4 momentissa tarkoitettulla rekisteröidyllä yhteisöllä toiminta-alueellaan. Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjois-Pohjanmaan piiri ry voidaan katsoa sellaiseksi rekisteröidyksi yhteisöksi, jolla on lain 128 §:n mukainen vireillepano-oikeus.

Vireillepanija on vireillepanoonsa liittyvässä, lisätietoja sisältäneessä täydennyksessä esittänyt lisäksi katsovansa, että sillä on myös ennallistamisasetuksen ja Århusin yleissopimuksen pohjalta vireillepano-oikeus asiassa. Vireillepanossa on tältä osin lausuttu muun ohella, että "vireillepano-oikeutta on tulkittava perusoikeusmyönteisesti. Luonnonsuojeluviranomaisena Lupa- ja valvontavirasto edistää luonnon monimuotoisuuden suojelua ja käyttää luonnonsuojelun yleisen edun puhevaltaa. Ennallistamisasetus on osa unionioikeudellista luonnonsuojelulainsäädäntöä. Sen on siten katsottava kuuluvan luonnonsuojelulaissa viitattujen luonnon tuhoutumisen ja luonnonarvojen heikentymisen, joka ei ole vähäinen estämisen sisällölliseen kehikkoon. Ennallistamisasetuksessa on kodifioitu osaltaan, mitä arvokkaalla luonnolla tarkoitetaan unionioikeudellisessa merkityksessä."

Lupa- ja valvontavirasto toteaa tältä osin, että ennallistamisasetuksessa ei säädetä asetuksen noudattamista koskevan asian vireillepano-oikeudesta kansallisessa viranomaisessa, eikä Lupa- ja valvontavirastolle ole säädetty toimivaltaa suoraan asetuksen valvontaan ja sen perusteella tehtävien vireillepanojen käsittelyyn. Sama koskee

Ärhusin sopimusta. Haittaa kärsivien henkilöiden ja laissa määriteltyjen rekisteröityjen yhteisöjen vireillepano-oikeutta koskeva sääntely sisältyy luonnonsuojelulakiin. Tämä oikeus on kytketty vireillepanon kohteena olevan asian luonnonsuojelulain vastaisuuteen sekä siihen, että vireillepanon tarkoituksena tulee olla estää luonnon tuhoutuminen tai luonnonarvojen heikentyminen, joka ei ole merkitykseltään vähäinen.

5.3 Vireillepanon tutkimiseen liittyvät näkökohdat

Luonnonsuojelulain 128 § mukaisen hakemuksen edellytyksenä on, että vireillepanon tarkoituksena on estää luonnon tuhoutuminen tai luonnonarvojen heikentyminen, joka ei ole merkitykseltään vähäinen. Vireillepanon tarkoituksena on saattaa asia vireille luonnonsuojelulain 126 §:n mukaisena asiana. Kyseisen säännöksen mukaan pakkokeinojen käytön edellytyksenä on, että joku on ryhtynyt tai on ryhtymässä luonnonsuojelulain vastaiseen toimintaan.

Metsähallitus on antamassaan vastauksessa esittänyt luonnonsuojelulain 128 §:n soveltamisalan osalta pykälän sanamuodon jättävän kyseenalaiseksi sen, voiko luonnonsuojelulain 128 § tulla sovellettavaksi yhdistyksen Lupa- ja valvontavirastolle jättämään asiakirjaan.

Luonnonsuojelulain mukaisen erityisen vireillepano-oikeuden edellytykseksi on säädetty itse vireillepanon jättäjän kelpoisuuteen liittyvien vaatimusten lisäksi, että jätetyn vireillepanon tarkoitus on estää luonnon tuhoutuminen tai luonnonarvojen heikentyminen, joka ei ole merkitykseltään vähäinen. Lupa- ja valvontavirasto toteaa, että lainkohtaa ja sen käsitteellistä ulottuvuutta ei ole avattu lainvalmisteluaineistossa yksityiskohtaisesti. On kuitenkin pidettävä perusteltuna, että vireillepanon kohdistuessa toimintaan, jonka toteuttamisesta uhkaa seurata konkreettisia muutoksia luonnonsuojelulain sääntelemille tai soveltamisalaan kuuluville luonnonarvoille, joiden merkitystä ei kohdealueella voida lähtökohtaisesti pitää vähäisinä, Lupa- ja valvontavirasto arvioi esitettyjen toimintojen luonnonsuojelulainmukaisuuden.

Lupa- ja valvontavirasto on näin ollen tässä tapauksessa tutkinut vireillepanon ja antanut siihen asiaratkaisun

5.4 Ennallistamisasetukseen liittyvät näkökohdat

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/1991, annettu 24 päivänä kesäkuuta 2024, luonnon ennallistamisesta ja asetuksen (EU) 2022/869 muuttamisesta (ennallistamisasetus) tarkoituksena on parantaa luonnon tilaa laajasti eri ympäristöissä sekä suojelualueilla että niiden ulkopuolella. Asetuksessa säädetään niin kutsutusta ”heikentymättömyysveloitteesta”, jonka mukaan jäsenvaltioiden on pyrittävä ottamaan käyttöön tarvittavat toimenpiteet, joilla pyritään estämään merkittävä heikentyminen ennallistamisasetuksen liitteessä I lueteltujen luontotyyppien esiintymillä, joiden tila on hyvä tai jotka ovat tarpeellisia asetuksen 4 artiklan 17 kohdassa säädettyjen ennallistamistavoitteiden saavuttamiseksi.

Ennallistamisasetuksen velvoitteet kohdistuvat jäsenvaltioihin, eikä sillä ole kansalaisiin tai yrityksiin kohdistuvia välittömiä oikeusvaikutuksia. Asetuksen täytäntöönpanon keinot on jätetty jäsenvaltioiden päätettäväksi, ja ne täytyy ilmoittaa komissiolle kansallisessa ennallistamissuunnitelmassa. Asetuksessa määrätyt seuranta- ja raportointivelvoitteet ovat kaikille jäsenmaille yhtenevät, mutta säädettyjen tavoitteiden saavuttamisen keinot ovat jäsenvaltioiden itsensä valittavissa.

Suomessa on käynnissä asetuksen kansallisen toimeenpanon osalta lainsäädäntöhanke (asianumero VN/13123/2025, hankenumero YM022:00/2025), jonka toimikausi on asetettu ajalle 16.6.2025 – 31.8.2027. Hankkeen tavoitteena on laatia heikentämättömyysvelvoitteen soveltamista koskeva hallituksen esitys ja tukea ennallistamissuunnitelman valmistelua ja vahvistaa sen toimeenpanoa tunnistamalla suunnitelman toimeenpanoon liittyvää lainsäädäntöä ja sen mahdollisia muutostarpeita. Työryhmä laatii hallituksen esityksen ennallistamisasetuksen mukaisen hyvän tilan heikentämättömyysvelvoitteen sekä sen joustavan soveltamisen toimeenpanosta. Lisäksi esitys sisältää ehdotukset heikentämättömyysvelvoitteeseen liittyvästä seurannasta ja raportoinnista. Kansallista ennallistamissuunnitelmaa puolestaan valmistellaan lainsäädäntöhankeessa VN/25123/2024, hankenumero YM055:00/2024, jonka tavoitteena on ennallistamisasetuksen mukaisen kansallisen ennallistamissuunnitelman laatiminen Euroopan komissiolle 1.9.2026 mennessä.

Huomioiden ennallistamisasetuksen toistaiseksi yksinomaan jäsenvaltioiden velvoittamiseen rajoittuvat lähtökohdat ja asetuksen kansallisen täytäntöönpanon keskeneräisyyden Lupa- ja valvontavirasto katsoo, ettei sillä ole toimivaltaa arvioida vireillepanon tarkoittamaa toimintaa ja sen vaikutuksia suoraan ennallistamisasetuksen perusteella. Näin ollen Lupa- ja valvontavirasto on vireillepanoasiaa käsitellessään arvioinut vireillepanon kohteena olevan toiminnan lainmukaisuutta luonnonsuojelulain 128 §:n mukaisesti 126 §:n mukaisena hallintopakkoasiana, jossa vireillepanon tarkoittamien toimenpiteiden rajoittamisen ja velvoitteiden määräämisen edellytyksenä on se, että joku toimii tai aikoo toimia luonnonsuojelulaissa säädetyn vastaisesti.

5.5 Varovaisuusperiaatteeseen liittyvät näkökohdat

Vireillepanon mukaan metsänkäyttöilmoituksen kohteena olevat hakkuut ovat varovaisuusperiaatteen vastaisia. Varovaisuusperiaate, josta käytetään myös käsitettä ennalta varautumisen periaate, on sekä kansainvälisesti että Euroopan unionin oikeudessa vakiintunut ympäristöoikeuden periaate. Se edellyttää puuttumista epävarmihin ympäristöön kohdistuviin uhkiin, vaikka varmaa tieteellistä näyttöä haittojen syntymisestä tai niiden vakavuudesta ei vielä olisi. Tiedollinen epävarmuus ei saa olla syy ennakoivista suojelutoimenpiteistä pidättäytymiselle. Varovaisuusperiaate on osa voimassa olevaa oikeutta ja vaikuttaa voimassa olevan lain nojalla tehtäviin viranomaispäätöksiin ja oikeuskäytäntöön.

Luonnonsuojelulain esitöissä (HE 76/2022 vp) todetaan muun ohella, että varovaisuusperiaate on jo osa voimassa olevaa oikeutta. Periaatetta sovelletaan vakiintuneesti luonnonsuojeluoikeudellisessa päätöksenteossa, sekä EU-oikeuden että

kansallisen oikeuden tasolla. Varovaisuusperiaate ei sellaisenaan muodostaisi esimerkiksi luvan myöntämiseen liittyvää estettä, vaan ohjaisi muun yksityiskohtaisemman sääntelyn tulkintaa niissä monimuotoisuutta merkittävällä tavalla uhkaavissa tilanteissa, joissa päätöksentekoon vaadittava tieto on huomattavan epävarmaa tai puutteellista. Se ei siten toisi päätöksentekoon uutta kriteeriä, vaan korostaisi kokonaisharkintaa ja vaikutusten arvioinnissa noudettavaa huolellisuutta.

Ympäristövaliokunnan mietinnössä (YmVM 17/2022 vp) todetaan muun ohella, että valiokunta on muuttanut varovaisuusperiaatetta koskevaa säännöstä selkeämmäksi, sillä hallituksen esityksen muotoilussa jäi epäselväksi, mihin siinä tarkoitetuilla toimenpiteillä viitataan. Muutokset selventävät samalla säännöksen merkitystä yleisenä periaatteena, johon on tarpeen kiinnittää huomiota, mutta joka ei ole aineellisoikeudellinen säännös.

Varovaisuusperiaatteen tarkoituksena on ohjata lain tulkintaa sellaisissa tilanteissa, joissa tieteellistä epävarmuutta toiminnan haitallisista vaikutuksista ei voida kokonaan poissulkea. Edellä lausuttu huomioiden ei lainsäätäjän tarkoituksena ole ollut muodostaa luonnonsuojelulain mukaisesta varovaisuusperiaatteesta sellaista aineellisoikeudellista säännöstä, josta itsessään muodostuisi esimerkiksi luvan myöntämisen esteeksi. Varovaisuusperiaate ohjaisi tässä tilanteessa viranomaisen toimintaa siten, että jonkin toiminnan luonnonsuojelulain vastaisuudesta pitäisi olla jonkinlaista tieteellistä epävarmuutta, jonka ilmaantuessa valvontaviranomaisen olisi tehtävä oikeudellista harkintaa ja ekologista tulkintaa varovaisuusperiaate huomioiden.

5.6 Uhanalaisia lajeja koskevat näkökohdat

Metsänkätöilmoituksessa 1-2026-15479 ilmoitetussa toiminnassa on kyse metsähakkuista. Hakija on toimittanut Lupa- ja valvontavirastolle hakemuksen liitteenä listan lajeista, joita on havaittu alueella. Listalla on lueteltu sien- ja jäkälälajeja. Kasvilajeja koskevia luonnonsuojelulain 8 luvun mukaisia säännöksiä sovelletaan myös luonnonsuojelulain 68 §:n 3 momentin mukaisesti myös sieniin ja sienilajeihin.

Luonnonsuojelulain 74 §:n mukaan rauhoitettua kasvia, sen osaa tai siemeniä ei saa poimia, kerätä, leikata irti, ottaa juurineen eikä hävittää. Valtioneuvoston asetus luonnonsuojelusta (1066/2023, luonnonsuojeluasetus) listaa Suomessa rauhoitetut kasvilajit. Vireillepanossa esitetyt sammal-, sien- ja jäkälälajit eivät ole luonnonsuojelulailla rauhoitettuja, eikä niitä koske luonnonsuojelulain 74 §:n kielto. Toiminta ei siten tältä osin ole luonnonsuojelulain vastaista. Asiaa selvitettyä ei myöskään ole tullut ilmi muita, suoraan luonnonsuojelulain suojelemissa luonnonarvoja.

Vireillepanijan 25.2.2026 toimittamassa lajihavaintolistassa olevat lajit ovat uhanalaisluokituksetaan vaarantuneita (VU) tai silmälläpidettäviä (NT). Listassa luetellut erakkokääpä (*Antrodia infirma*), hongantorvijäkälä (*Cladonia parasitica*), ryväsjäkälä (*Hertelidea botryosa*) ja kantoraippasammal (*Crossocalyx hellerianus*) ovat luonnonsuojeluasetuksen liitteessä 6 mainittuja uhanalaisia lajeja. Edellä mainitut lajit ovat luonnonsuojeluasetuksen liitteessä 6 mainittuja uhanalaisia lajeja. Lisäksi hongantorvijäkälä (*Cladonia parasitica*) kuuluu luontodirektiivin liitteen V poronjäkäliin

(Cladonia spp.), joiden ottaminen luonnosta ja hyväksikäyttö voi vaatia hyödyntämisen sääntelyä. Asetuksen liitteessä listatut uhanalaiset lajit tulee ottaa huomioon viranomaisen lupaharkinnassa tai kaavoitusta koskevassa päätöksenteossa luonnonsuojelulain 76 §:n mukaisesti, mutta laki ei esimerkiksi erikseen kiellä tällaisten uhanalaisten lajien hävittämistä. Vireillepanijalta saadulla lajihavaintolistalla ei ole sellaisia lajeja, joiden hävittäminen on luonnonsuojelulain (9/2023) mukaan kiellettyä.

Lupa- ja valvontavirasto suosittelee uhanalaisten ja silmälläpidettävien ei-lakisääteisesti suojeltavien lajien huomioimista metsätaloustoimissa lajikohtaisten suositusten mukaisesti. Ei-lakisääteisten lajien suojelu on kuitenkin vapaaehtoista ja viime kädessä on maanomistajan päätettävissä, millä muotoa ja missä laajuudessa kyseisten lajien esiintymispaikat metsätaloudessa turvataan kyseessä olevalla kohteella. Pakkokeinoin määrättävien rajoitusten tulee perustua lakiin. Pakkokeinon käytömiselle ei tässä tapauksessa ole vireillepanijan esittämän lajiston puolesta lakisääteistä perustetta.

5.7 Yhteenveto

Koska hallintopakon käyttämisen edellytyksenä on toiminnan luonnonsuojelulain vastaisuus, ei Lupa- ja valvontavirastolla ole edellä selitetty huomioon ottaen edellytyksiä kieltää toimintaa luonnonsuojelulain 126 §:n nojalla. Lupa- ja valvontaviraston tietoon ei ole asiaa käsitellessä tullut ilmi muita seikkoja, joiden perusteella toiminta olisi varovaisuusperiaatekaan huomioon ottaen joiltakin osin luonnonsuojelulain vastaista. Ilmoitettujen metsänkäyttöön liittyvien toimenpiteiden suorittamiselle on selvitetty olevan lailliset edellytykset. Luonnonsuojeluviranomaisen ei näin ollen tule antaa toimenpiteiden kieltämiseksi tai keskeyttämiseksi luonnonsuojelulain 126 §:ssä tarkoitettua määräystä vireillepanon johdosta eikä myöskään viran puolesta.

6 Sovelletut oikeusohjeet

Luonnonsuojelulaki (9/2023) 7 §, 9 §, 70 §, 74 §, 121 §, 126 §, 128 §
Laki sähköisestä asiointista viranomaistoiminnassa (13/2003) 19 §

7 Asian käsittelijät

Asian on esitellyt lakimies Wilma Poutanen ja ratkaissut ryhmäpäällikkö Jonna Kartano. Päätös on hyväksytty sähköisesti. Merkintä hyväksynnästä on päätöksen viimeisellä sivulla.

8 Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Pohjois-Suomen hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä.

9 Päätöksestä tiedottaminen

Jakelu

Sähköpostitse:

Metsähallitus Metsätalous Oy

Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piiri ry

Tiedoksi

Sähköpostitse:

Ympäristöministeriö, vesi- ja luontoympäristösasto

Lupa- ja valvontavirasto julkaisee päätöksen luonnonsuojelulain 121 §:n mukaisesti internetsivuillaan.

Lupa- ja valvontavirasto

Postiosoite: PL 20, 13035 LVV

Puhelinvaihte: 0295 254 000

kirjaamo@lvv.fi | lvv.fi

Tämä asiakirja LVV-U/50199/2026 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LVV-U/50199/2026 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Poutanen Wilma 12.06.2026 08:29

Ratkaisija Kartano Jonna 12.06.2026 08:37